

ПРОЄКТ

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Національного університету
«Одеська політехніка»

Протокол № від 2022

Голова Вченої ради

Г. О. Оборський

Введено в дію наказом ректора
від 2022 №

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Ухвалено Радою з якості
освітньої діяльності
Протокол від _____ 2022 № _____

Одеса - 2022

ПЕРЕДМОВА

Розробники

Боделан Марина Володимирівна (к.пед.н., доцент кафедри психології та соціальної роботи Національного університету «Одеська політехніка»)

Вудвуд Олександр Миколайович (к.т.н., доцент кафедри підйомно-транспортні машини та обладнання УНІ Національного університету «Одеська політехніка»)

Кубко Валентина Петрівна (Голова групи сприяння академічної доброчесності, доцент кафедри міжнародних відносин та права Національного університету «Одеська політехніка», к.філол.н.)

Прокопович Ігор Валентинович (Директор навчально-наукового інституту медичної інженерії Національного університету «Одеська політехніка», д.т.н., проф.)

Положення не може бути повністю або частково відтворене, тиражовано та розповсюджено без дозволу Національного університету «Одеська політехніка»

ЗМІСТ

1 Загальні положення	4
2 Нормативні та довідкові посилання	5
3 Основні поняття та структура	6
4 Система забезпечення академічної доброчесності в Університеті	7
5 Група сприяння академічній доброчесності в Університеті	9
6 Кафедральні комісії з академічної доброчесності	11
7 Прикінцеві положення	12

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про академічну доброчесність у Національному університеті «Одеська політехніка» (далі – Положення) розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, інших нормативно-правових актів чинного законодавства України, а також відповідно до вимог стандарту ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги» та Статуту Університету, Правил внутрішнього розпорядку Університету, Колективного договору і інших університетських нормативних актів.

1.2 Під час підготовки Положення враховано досвід і використано зразки провідних українських і закордонних закладів освіти, національних та міжнародних установ і асоціацій, рекомендації Міністерства освіти і науки України, рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти тощо.

1.3 Положення є складовою нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності Національного університету «Одеська політехніка» (далі – Університет) і застосовується в частині, що не суперечить чинному законодавству, загальнодержавній та внутрішній університетській нормативній базі.

1.4 Вимоги цього Положення поширюються на всі структурні підрозділи Університету та є обов'язковими для всіх педагогічних, наукових, науково-педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти (далі академічна спільнота).

1.5 Управління процесом дотримання академічної доброчесності в освітньо-науковій діяльності Університету, а також реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності здійснюється Центром із забезпечення якості вищої освіти, Радою з якості освітньої діяльності та Групою сприяння академічній доброчесності, діяльність яких координує перший проректор.

1.6 До популяризації принципів академічної доброчесності долучаються: студентське самоврядування та студентський парламент, Первинна профспілкова організація працівників, Первинна профспілкова організація студентів Університету, наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених.

2 НОРМАТИВНІ ТА ДОВІДКОВІ ПОСИЛАННЯ

Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII : станом на 2 жовт. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> .

Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 2 жовт. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> .

Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. №3792-XII : станом на 14 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.

Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015р. № 848-VIII : станом на 18 квіт. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

Про видавничу справу : Закон України від 05.06.1997 р. № 318/97-ВР : станом на 16 жовт. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-вр#Text>.

Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII : станом на 5 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> .

Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності: Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2019. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019>.

Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf>.

3 ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА

3.1 Академічна спільнота Університету визнає академічну доброчесність засадничою цінністю наукової та освітньої діяльності.

3.2 Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законодавством України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу, є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої та наукової діяльності Університету.

3.3 Положення закріплює норми, правила та принципи відносин щодо дотримання академічної доброчесності, а також визначає види порушень норм і правил академічної доброчесності, заходи щодо їх попередження, виявлення та відповідальності за їх порушення, права учасників освітнього процесу, у діяльності яких виявлено факти порушення академічної доброчесності.

3.4 Університетська система забезпечення принципів академічної доброчесності включає в себе такі складові:

- нормативну базу – Кодекс корпоративної культури; Положення про академічну доброчесність; Положення про університетську Комісію з етики та управління конфліктами та інші нормативні документи Університету, в яких безпосередньо чи опосередковано відображаються питання академічної доброчесності;

- структурні підрозділи та уповноважені комісії – Група сприяння академічній доброчесності; Комісія з етики та управлінням конфліктами; кафедральні комісії з академічної доброчесності та ін.

- інформаційну базу – рубрика вебсайту Університету «Академічна доброчесність», інформаційні та методичні матеріали, присвячені інформаційній грамотності та попередженню плагіату, корпоративній культурі та популяризації академічної доброчесності;

- суб'єктів системи – академічну спільноту Університету.

3.5 Освітня, наукова, професійна та творча діяльність учасників освітнього процесу базується на фундаментальних цінностях академічної доброчесності:

- *чесності* під час пошуку істини та здобуття знань, навчання, викладання, проведення досліджень та виконання професійних обов'язків;

- *довіри*, що є основою для робочого клімату, який сприяє вільному обміну ідеями, творчості та індивідуальному розвитку;

- *справедливості* у викладанні, оцінці освітніх досягнень здобувачів, наукових дослідженнях, кар'єрному просуванні персоналу, отриманні будь-яких нагород, відзнак, ступенів, що ґрунтується на законних, прозорих, справедливих, передбачуваних, послідовних і об'єктивних критеріях;

- *повазі*, на якій базуються вільний обмін ідеями і свобода висловлювань та яку поділяють усі члени академічної спільноти, незалежно від їх становища в освітній, науковій, посадовій ієрархії;

- *відповідальності*, яку повинні нести всі члени академічної спільноти, що дозволить забезпечити підзвітність, вільне вираження поглядів, спротив неправомірним діям;

- *мужності* – трансформація цінностей від розмов про них до відповідних дій, їхнє відстоювання в умовах тиску і труднощів потребує рішучості, цілеспрямованості і

мужності.

3.6 Академічній доброчесності протиставляється категорія академічної недоброчесності, основні прояви якої є у таких видах діяльності:

– *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

– *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

– *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

– *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

– *списування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема, під час оцінювання результатів навчання;

– *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

– *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

– *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти;

– *хибне співавторство* – внесення до списку авторів наукової чи навчально-методичної праці осіб, які не брали участь у створенні продукту.

4 СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТІ

4.1 Доброчесність зміцнюється в академічній спільноті тоді, коли моральні та соціальні норми цієї спільноти збігаються із фундаментальними цінностями, а також підтримуються інституційними принципами та практиками.

4.2 Відповідальність за дотримання цінностей академічної доброчесності є водночас як особистим обов'язком кожного, так і спільною справою академічної спільноти загалом.

4.3 Академічна доброчесність академічної спільноти Університету формується на принципах:

– законності, відкритості та зрозумілості усіх освітніх процесів, послідовності й об'єктивності оцінювання результатів діяльності, підзвітності та публічності інформації;

– визнання й підтримки своїх прав під час академічної діяльності та прав інших учасників освітнього процесу;

– толерантного ставлення одного до одного незалежно від статі, віку, національності, релігійних і політичних уподобань, а також індивідуальних рис та

особливостей;

- вільного обміну ідеями та інформацією в освітньому середовищі, сприяння командній і творчій роботі між усіма учасниками освітнього процесу;
- прагнення до пізнання, засвоєння та поглиблення знань і вмінь;
- ретельного виконання своїх обов'язків, забезпечення належної якості викладання та навчання;
- прозорості та чесності у демонстрації досягнень академічної діяльності.

4.4 Дотримання академічної доброчесності усіма учасниками освітнього процесу передбачає:

- дотримання загальноприйнятих етичних норм, положень Конституції України, норм законодавства України, нормативних документів та положень Національного університету «Одеська політехніка»;
- толерантне ставлення до всіх учасників освітнього процесу, врахування їх запитів та інтересів, індивідуальних потреб осіб з особливими освітніми потребами;
- надання достовірної інформації про результати власної наукової, навчальної, творчої діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;
- якісну підготовку до навчальних занять, практичної діяльності, виконання індивідуальних завдань;
- постійне вдосконалення загальних, фахових та особистісних компетентностей у сфері запобігання проявам академічної недоброчесності;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну діяльність;
- сприяння формуванню та підтримці академічної доброчесності у здобувачів вищої освіти;
- використання сучасних технологій оцінювання, що сприяє об'єктивному та прозорому визначенню результатів навчання.

4.5 Відповідальність за недопущення проявів академічної доброчесності несуть: здобувачі вищої освіти, НПП, завідувачі кафедр, директори навчально-наукових інститутів, редакційні ради наукових журналів, кафедральні комісії з академічної доброчесності та університетська комісія з етики та управління конфліктами.

4.6 Встановлення фактів порушення академічної доброчесності може визначатися вченими радами навчально-наукових інститутів (факультетів), спеціалізованими вченими радами, органами студентського самоврядування, вченою радою Університету з урахуванням вимог Закону України «Про освіту» та спеціальних законів.

4.7 За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу можуть бути притягнені до академічної відповідальності відповідно до законодавства України та нормативно-правової бази Університету.

4.7.1 За порушення академічної доброчесності педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти відповідно до закону України «Про освіту» можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- позбавлення присудженого наукового (освітньо-творчого) ступеня чи присвоєного вченого звання;
- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

4.7.2. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти відповідно до закону України «Про освіту» можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідної освітньої компоненти певної освітньої програми;
- обов'язкове проходження освітньої компоненти «Основи академічної доброчесності»;
- відрахування із закладу освіти;
- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

4.8 Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності відповідно до закону України «Про освіту», має такі права:

- ознайомитися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подати до них зауваження;
- особисто або через представника надати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у розгляді доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до вченої ради Університету або до суду.

5 ГРУПА СПРИЯННЯ АКАДЕМІЧНІЙ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Група сприяння академічній доброчесності (далі – Група) – організаційний підрозділ сприяння дотриманню академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин в освітній і науковій діяльності Університету. У своїй діяльності Група сприяння академічній доброчесності в Національному університеті «Одеська політехніка», керується чинним законодавством України, нормативною базою загальнодержавного та внутрішньоуніверситетського рівнів.

5.1 Склад Групи визначається спектром виконуваних робіт і вирішуваних завдань щодо формування системи забезпечення й гарантії якості вищої освіти та освітньої діяльності в Університеті.

5.2 Голова Групи призначається наказом ректора, за поданням Голови Ради з якості освітньої діяльності, на строк дії Групи. Голова Групи координує роботу Групи, визначає перелік питань для розгляду її членами та визначає дати засідань Групи. Основні вимоги до Голови групи:

- працює за основним місцем роботи в Університеті на посаді науково-педагогічного або наукового працівника;
- має стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше 5 років;

– має орієнтуватися у сучасних напрямках забезпечення якості вищої освіти, тенденціях та вимогах щодо популяризації академічної доброчесності.

5.3 Персональний склад Групи сприяння академічній доброчесності затверджується наказом ректора за поданням Керівника групи.

5.4 До складу Групи сприяння академічній доброчесності входять:

- два заступника Голови групи сприяння академічній доброчесності;
- секретар Групи сприяння академічній доброчесності;
- відповідальні зі сприяння академічній доброчесності навчально-наукових інститутів.

Не менше ніж 10% від загального складу Групи сприяння академічній доброчесності становлять представники здобувачів вищої освіти.

5.5 Група утворюється терміном на два роки відповідним розпорядженням ректора Університету.

5.6 Група підпорядковується Центру із забезпечення якості вищої освіти та звітує Раді з якості освітньої діяльності, співпрацює з Вченою радою Університету, студентським самоврядуванням, Науковим товариством студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених, Первинною профспілковою організацією працівників, Первинною профспілковою організацією студентів Університету, ректоратом та виконує свої функції у тісній взаємодії зі структурними підрозділами Університету.

5.7 *Основні завдання Групи:*

- розробка пропозицій до концепції, політики, стратегії розвитку Університету в сфері академічної доброчесності, з урахуванням вимог стандартів вищої освіти, Національного агентства забезпечення якості освіти, міжнародних стандартів тощо;
- забезпечення якості надання освітніх послуг;
- впровадження та підтримка академічної культури в освітньому просторі Університету;
- контроль за дотриманням принципів академічної доброчесності усіх учасників освітнього простору Університету;
- поширення кращих практик сприйняття академічної доброчесності у ЗВО України та Європейського Союзу;
- проведення та аналіз моніторингу з популяризації та дотримання академічної доброчесності інститутами.

5.8 *Основні обов'язки Групи:*

- у повному обсязі виконувати завдання і функції, визначені цим Положенням;
- брати участь у формуванні стратегії та політики Університету, визначати пріоритетні напрямки, розробляти процедури для забезпечення якісного освітнього середовища щодо надання якісних освітніх послуг;
- здійснювати свою діяльність відповідно до плану робіт;
- координація та контроль за діяльністю Відповідальних зі сприяння академічній доброчесності структурного підрозділу і Кафедральних комісій сприяння академічній доброчесності;
- забезпечувати принципи академічної свободи для усіх учасників освітнього простору Університету.

5.9 *Група, відповідно до завдань та обов'язків, має право:*

- виносити на обговорення Ради з якості освітньої діяльності та вчені раді Університету пропозиції з питань, що належать до її компетенції з метою прийняття управлінських рішень;
- створювати постійні і тимчасові робочі групи за основними напрямками своєї діяльності та затверджувати їх склад.

6 КАФЕДРАЛЬНІ КОМІСІЇ З АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

6.1 Відповідальний зі сприяння академічній доброчесності навчально-наукових інститутів і директор відповідного інституту, який контролює/координує роботу кафедральних комісій сприяння академічній доброчесності в рамках відповідного інституту.

6.2 Кафедральна комісія з академічній доброчесності – внутрішня система сприяння академічній доброчесності та етики академічних взаємовідносин в освітній і науковій діяльності в структурних підрозділах (загальноосвітніх та випускових кафедр).

6.3 Кафедральна комісія з академічній доброчесності затверджується наказом директора інституту за поданням завідувача кафедри.

6.4 До складу кафедральної комісії з академічній доброчесності входять:

- два науково-педагогічних або наукових працівники відповідної кафедри;
- секретар кафедральної комісії сприяння академічній доброчесності.

Рекомендовано до загального складу кафедральної комісії з академічної доброчесності випускової кафедри включити представників здобувачів вищої освіти.

6.5 *Основні завдання кафедральної комісії з академічної доброчесності:*

- впроваджувати та підтримувати академічну культуру безпосередньо серед НПП та здобувачів кафедри;
 - виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час здійснення освітньо-наукової діяльності;
 - виявлення фактів порушення академічної доброчесності співробітниками кафедри під час здійснення освітньо-наукової діяльності;
 - прийняття рішень щодо академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти та співробітниками кафедри в рамках повноважень, які визначені цим Положенням, Радою з якості освітньої діяльності, відповідними рішеннями Ради інститутів;
 - інформування здобувачів вищої освіти та співробітників кафедри про необхідність дотримання норм академічної доброчесності;
 - організація заходів з популяризації норм академічної доброчесності;
 - ознайомлення здобувачів вищої освіти та співробітників кафедри з методичними матеріалами щодо дотримання академічної доброчесності;
 - поширювати кращі практики сприяння академічної доброчесності у ЗВО України та Європейського Союзу;
 - проводити заходи з популяризації академічної доброчесності для усіх учасників освітнього простору структурного підрозділу (загальноосвітньої або випускової кафедри).
- 6.6 *Основні обов'язки кафедральної комісії з академічної доброчесності:*
- у повному обсязі виконувати завдання і функції, визначені цим Положенням;
 - здійснювати свою діяльність відповідно до плану робіт;

- звітувати про свою діяльність на засіданнях відповідної кафедри;
- забезпечувати принципи академічної свободи для усіх учасників освітнього простору кафедри.

6.7 Кафедральна комісія з академічній доброчесності відповідно до завдань та обов'язків має право:

- виносити на обговорення кафедри пропозиції з питань, що належать до її компетенції з метою прийняття управлінських рішень;
- створювати постійні й тимчасові робочі групи за основними напрямками своєї діяльності та затверджувати їх склад.

6.8 Рішення кафедральної комісії з академічної доброчесності приймаються більшістю голосів та оформлюються відповідним протоколом засідання.

7 ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення ухвалюється рішенням вченої ради та вводиться в дію наказом ректора Університету. Зміни і доповнення до Положення вносяться за потреби та ухвалюються рішенням вченої ради й затверджуються ректором Університету.

Відповідальність за виконання вимог Положення несуть посадові особи Університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

Положення є складовою загальної нормативної бази Університету та розміщується на офіційному вебсайті.

Голова Ради з якості

Елеонора ЗАБАРНА

Начальник ЦЗЯВО

Оксана САВСЬКА

Проректор

Юрій СВІНАРЬОВ